

DE REDACTIE PRIVAAT

JURIDISCH PROBLEEM? VRAAG HET (NIET?) AAN CHATGPT

Joke BAECK*

Hoofddocent Centrum voor Verbintenissen- en Goederenrecht UGent

I. INLEIDING

1. Enkele maanden geleden zorgde een rechter uit Colombia voor opschudding door advies te vragen aan ChatGPT in een zaak over het recht op gezondheid van een autistisch kind¹. Centrale vraag in deze zaak was of een autistisch kind vrijgesteld was van de betaling van zogeheten “*cuotas moderadoras*” (d.i. bijdragen die patiënten in de regel zelf moeten betalen voor bepaalde gezondheidsdiensten) voor zijn behandeling. In zijn uitspraak kwam de rechter tot het besluit dat dit inderdaad het geval was en vermeldde hij dat hij ChatGPT had geraadpleegd om tot dat besluit te komen. Het gesprek tussen de rechter en ChatGPT was eveneens in de uitspraak opgenomen². Daaruit bleek dat de rechter ChatGPT expliciet had gevraagd of een autistische minderjarige vrijgesteld was van de betaling van “*cuotas moderadoras*” voor zijn behandeling, waarop ChatGPT bevestigend had geantwoord³.

* Met dank aan ir. Pieter-Jan Baeck (VITO), ir. Bob Baeck, drs. Henri Arno en dra. Paulien Wymeersch voor hun commentaren op eerdere versies van deze bijdrage. Het onderzoek voor deze bijdrage werd afgesloten op 4 oktober 2023.

¹ Zie bijvoorbeeld <https://www.theguardian.com/technology/2023/feb/03/colombia-judge-chat-gpt-ruling> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

² Juzgado 1° Laborla del circuito Cartagena 30 januari 2023, sentencia-tutela-segunda-instancia-rad.-13001410500420220045901.pdf (wordpress.com) (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

³ Uittreksel uit de uitspraak (*supra* vn. 2): “¿Menor autista esta exonerado de pagar cuotas moderadoras en sus terapias?”
La respuesta del aplicativo IA:

‘Sí, es correcto. De acuerdo con la normativa en Colombia, los menores con diagnóstico de autismo están exonerados de pagar cuotas moderadoras en sus terapias. Este beneficio está regulado por la Ley 1753 de 2015 y se aplica a todas las instituciones prestadoras de

Deze uitspraak veroorzaakte veel ophef. Maar waarom precies? Wat is het verschil met de situatie waarin een rechter opzoekingen zou laten uitvoeren door bijvoorbeeld een magistraat in opleiding of een referendaris?

Na een introductie tot ChatGPT (II), zal deze bijdrage kort ingaan op het gebruik van ChatGPT voor het verrichten van juridische opzoekingen (III). Ook zullen enkele andere opkomende chatbots kort aan bod komen (IV).

II. WAT IS CHATGPT?

2. ChatGPT is een geavanceerde chatbot, een soort computerprogramma waarmee mensachtige gesprekken kunnen worden gevoerd. ChatGPT werd ontwikkeld door OpenAI, een bedrijf dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van artificiële intelligentie (AI).

OpenAI werd in 2015 in San Francisco opgericht door een groep prominente figuren uit de technologie- en ondernemingswereld, zoals Elon Musk⁴ (Tesla, SpaceX) en Sam Altman (voormalig CEO van Y Combinator). De oprichters van OpenAI waren zich bewust van de enorme mogelijkheden van AI, maar maakten zich ook zorgen over de risico's ervan⁵, zoals discriminatie en het verlies van menselijke controle over AI. De missie van OpenAI is dan ook om AI-toepassingen te ontwikkelen die veilig zijn voor de mens. Tegelijk streeft OpenAI ernaar om AI toegankelijk te maken voor een breed publiek⁶, wat het niet alleen met ChatGPT heeft gedaan, maar bijvoorbeeld ook met DALLE-2⁷.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat OpenAI zijn kennis zoveel mogelijk zou delen, bijvoorbeeld door papers over het gevoerde onderzoek te publiceren⁸ en broncode *open source* te houden. Al snel bleek dat het ontwikkelen van zeer krachtige AI-systemen buitengewoon veel geld kost. OpenAI werd in 2015 als een non-profitorganisatie (een soort onderzoeksinstelling) opgericht, maar veranderde in 2019 zijn structuur en werd een meer klassiek *for profit*-technologiebedrijf⁹, waarbij het afstapte van de idee van openheid (zo is de broncode van ChatGPT niet *open source*). OpenAI ging hierbij

servicios de salud públicas o privadas que reciban recursos del sistema general de seguridad social en salud”.

⁴ In 2018 heeft Elon Musk de raad van bestuur van OpenAI verlaten. In 2023 heeft hij een nieuw AI-bedrijf opgericht, xAI. Zie <https://x.ai/> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

⁵ M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT* (s.l.: Brave New Books 2023), 10.

⁶ M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT*, 7-8.

⁷ DALLE-2 is een computerprogramma dat afbeeldingen kan maken op basis van een door de gebruiker ingevoerde tekst. Zie <https://openai.com/dall-e-2> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

⁸ G. BROCKMAN en I. SUTSKEVER, “Introducing OpenAI”, Announcement of 11 December 2015, <https://openai.com/blog/introducing-openai> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

⁹ Vgl. M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT*, 96.

een belangrijke samenwerking aan met Microsoft, dat één miljard dollar in OpenAI investeerde. Deze samenwerking werd geleidelijk uitgebreid, met onder andere een nieuwe investering van Microsoft van tien miljard dollar in 2023. In ruil daarvoor mag Microsoft de door OpenAI ontwikkelde technologie ook voor eigen producten gebruiken¹⁰.

3. Zoals vermeld, is ChatGPT een geavanceerde chatbot, oftewel een computerprogramma dat is ontworpen om met mensen te communiceren. ChatGPT werd gelanceerd op 30 november 2022 en werd daarbij gratis beschikbaar gesteld voor het publiek. Het aantal gebruikers van ChatGPT groeide in een ongekend tempo. Al na vijf dagen had ChatGPT één miljoen gebruikers, en na twee maanden waren er al meer dan honderd miljoen maandelijks actieve gebruikers¹¹. Ondertussen is er ook een betalende versie van ChatGPT, met meer geavanceerde functies. Deze bijdrage focust echter op de gratis versie.

ChatGPT maakt gebruik van artificiële intelligentie om (1) tekstberichten die mensen in menselijke taal (“natuurlijke taal”) invoeren, te verwerken en (2) vervolgens antwoorden in menselijke taal te genereren. ChatGPT maakt hiervoor gebruik van een door OpenAI ontwikkeld GPT-model (“*Generative Pre-trained Transformer model*”). Dit is een type *large language model*, d.i. een AI-model dat getraind is op enorme hoeveelheden tekst. Zo is ChatGPT getraind op teksten die afkomstig zijn van het internet (websites, boeken, artikelen, sociale media ...) ¹² tot september 2021. Hierbij heeft ChatGPT geleerd om structuren en patronen in menselijke taal te herkennen. ChatGPT kan worden ingezet voor diverse toepassingen, zoals vragen beantwoorden, hulp bij het schrijven van teksten, informatie samenvatten en teksten vertalen¹³. Gebruikers hebben vaak het gevoel dat ze met een mens communiceren, maar in werkelijkheid gaat het om geavanceerde wiskunde en statistiek¹⁴, waarbij ChatGPT voorspelt welk woord het meest waarschijnlijk volgt op de gegeven tekst¹⁵.

¹⁰ Vgl. T. TAULLI, *Generative AI. Howe ChatGPT and Other AI Tools Will Revolutionize Business* (New York: APress 2023), 93-94.

¹¹ T. TAULLI, *Generative AI. Howe ChatGPT and Other AI Tools Will Revolutionize Business*, 11.

¹² De data die gebruikt zijn om ChatGPT te leren schrijven zou te vergelijken zijn met het lezen van 100 miljoen boeken (R. GIELING en J. VAN DEN BERG, *Kunstmatige intelligentie in 60 minuten* (Zaltbommel: Haystack 2023), 87).

¹³ Vgl. M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT*, 13.

¹⁴ R. GIELING en J. VAN DEN BERG, *Kunstmatige intelligentie in 60 minuten*, 16.

¹⁵ Zie ook F. MULDER, “Machines om nergens te komen”, *De Groene Amsterdammer* 13 juli 2023, 95: “Natuurlijk is ChatGPT een ‘stochastische papegaai’: een krachtige napraatmachine die enkel uitrekent wat het volgende woord in het verhaal moet worden”.

III. JURIDISCHE OPZOEKINGEN MET CHATGPT

4. Aan ChatGPT kunnen ook juridische vragen worden gesteld, zoals de Colombiaanse rechter in het voorbeeld in de inleiding had gedaan¹⁶. Momenteel zijn er echter nog heel wat vragen over de betrouwbaarheid van (juridische) informatie die ChatGPT verstrekt. In de gebruikersrichtlijnen van ChatGPT geeft OpenAI trouwens zelf aan dat de chatbot niet mag worden gebruikt om juridisch advies te verlenen zonder dat dit door een gekwalificeerde professional wordt nagekeken¹⁷.

5. Vooreerst kan (de gratis versie van) ChatGPT alleen tekst genereren op basis van de data waarop het is getraind¹⁸. Zoals hierboven werd toegelicht, is ChatGPT getraind op data die afkomstig zijn van het internet tot september 2021¹⁹. Hierdoor heeft ChatGPT geen toegang tot informatie die later is verschenen. Dit betekent dat ChatGPT geen rekening kan houden met juridische ontwikkelingen die zich na september 2021 hebben voorgedaan. Nochtans zijn dat er heel wat. Denk voor het privaatrecht alleen maar al aan de boeken van het nieuw Burgerlijk Wetboek die ondertussen werden ingevoerd. Hierdoor is door ChatGPT verstrekte juridische informatie niet steeds actueel, wat de betrouwbaarheid ervan in het gedrang brengt.

Bovendien zijn niet alle juridische bronnen vrij toegankelijk op het internet. Juridische informatie die alleen beschikbaar is via betalende juridische databanken zoals Jura, Jurisquare of StradaLex, kan niet door ChatGPT worden geraadpleegd. Dat vormt een aanzienlijke beperking²⁰.

Daarnaast is niet alle juridische informatie die wel vrij beschikbaar is op het internet, even betrouwbaar en actueel. Wanneer ChatGPT zich op deze minder betrouwbare of zelfs ronduit onbetrouwbare informatie baseert, zal ook het antwoord van ChatGPT betrouwbaarheid missen. In de computerwetenschappen staat dit fenomeen bekend als “*garbage in, garbage out*”.

6. Een ander opvallend aspect van ChatGPT is dat het niet altijd consistent is in het geven van antwoorden op dezelfde vraag. Dit bleek bijvoorbeeld

¹⁶ *Supra* nr. 1.

¹⁷ Zie <https://openai.com/policies/usage-policies> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023):

“We don’t allow the use of our models for the following:

(...)

-Engaging in the unauthorized practice of law, or offering tailored legal advice without a qualified person reviewing the information OpenAI’s models are not fine-tuned to provide legal advice. You should not rely on our models as a sole source of legal advice.”

¹⁸ Zie ook A. KEIZER, “GPT-gebabbel”, *Tijdschrift Recht en Arbeid* 2023, afl. 8/9, (1) 1.

¹⁹ *Supra* nr. 3.

²⁰ Vgl. (voor Nederland) C. BRUIJSTEN, “ChatGPT: vraag het de computer”, *Ondernemingsrecht* 2023, afl. 6.

in de zaak van de Colombiaanse rechter die ChatGPT had gebruikt²¹. Naar aanleiding van de ophef die rond deze zaak was ontstaan, had een AI-professor uit Colombia een test uitgevoerd waarbij hij in ChatGPT precies dezelfde vragen had ingevoerd als de rechter. Hierbij bleek dat ChatGPT deze vragen niet steeds op dezelfde wijze beantwoordde. Ook dit doet vragen rijzen over de betrouwbaarheid van de door ChatGPT verstrekte informatie²².

7. Wanneer ChatGPT een antwoord op een (juridische) vraag geeft, is het momenteel niet transparant op welke bronnen ChatGPT zich daarvoor gebaseerd heeft. Dit maakt de door ChatGPT verstrekte juridische informatie moeilijk controleerbaar²³. Ik heb zelf enkele testen uitgevoerd waarbij ik ChatGPT vroeg naar de bronnen van een gegenereerd antwoord op een door mij gestelde juridische vraag. Telkens ontving ik een antwoord in de volgende zin:

8. Een ander probleem is dat ChatGPT soms informatie verzint²⁴. In de computerwetenschappen wordt dit het fenomeen van het “hallucineren” genoemd. Zo is een geval bekend van een advocaat die in een procedure verschillende *cases* had aangevoerd ter ondersteuning van de eis van zijn cliënt, maar waarbij de advocaat van de tegenpartij deze *cases* niet kon terugvinden. Het bleek dat eerstgenoemde advocaat opzoekingen had gedaan met ChatGPT en de door ChatGPT gegenereerde, maar verzonden *cases* niet had geverifieerd²⁵.

²¹ *Supra* nr. 1.

²² J.D. GUTIÉRREZ, “ChatGPT in Colombian Courts: Why we need to have a conversation about the digital literacy of the judiciary”, <https://verfassungsblog.de/Colombian-chatgpt>, 23 februari 2023 (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

²³ Vgl. C. BRUIJSTEN, *Ondernemingsrecht* 2023, afl. 6.

²⁴ Zie ook J. TAN, H. WESTERMANN en K. BENYEKHLIF, “ChatGPT as an Artificial Lawyer?”, Proceedings of the ICAIL 2023 Workshop on Artificial Intelligence for Access to Justice (AI4AJ 2023) of 19 June 2023, <http://eur-ws.org/Vol-3435/> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

²⁵ “ChatGPT: US lawyer admits using AI for case research”, *BBC News* 27 mei 2023, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65735769> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

IV. ANDERE OPKOMENDE CHATBOTS: GOOGLE BARD EN BING AI

9. ChatGPT is momenteel wellicht de meest bekende en meest populaire chatbot. Sinds de lancering van ChatGPT in november 2022 zijn echter ook al enkele gelijkaardige chatbots opgedoken, zoals Bard²⁶ (Google) en Bing AI (Microsoft).

Het overweldigend succes van ChatGPT zou bij Google tot een “code rood” hebben geleid²⁷. ChatGPT introduceerde immers een nieuwe manier van opzoeken van informatie. Google, dat al jaren de onbetwiste leider was in de wereld van internetzoekmachines, wilde zijn sterke positie uiteraard niet verloren zien gaan²⁸. In maart 2023 lanceerde Google dan ook een eigen chatbot, Google Bard. Deze chatbot maakt gebruik van de eigen taalmodel-technologie van Google, bekend als LaMDA²⁹. In tegenstelling tot ChatGPT³⁰, dat slechts toegang heeft tot informatie tot september 2021, heeft Bard toegang tot het internet, waardoor hij de meest actuele informatie kan doorzoeken voor het genereren van antwoorden. Daarnaast zouden de antwoorden van Bard volgens sommigen nog menselijker zijn dan die van ChatGPT³¹.

Ondertussen stelde ook Microsoft zijn eigen chatbot voor: Bing AI. Zoals eerder vermeld, heeft Microsoft, als belangrijke investeerder in OpenAI, toegang tot de AI-technologie van OpenAI voor gebruik in eigen producten. Dit geldt ook voor Bing AI, dat gebaseerd is op dezelfde GPT-technologie als ChatGPT. Net als Google Bard, maar anders dan ChatGPT, heeft Bing AI toegang tot het internet, zodat het de meest actuele informatie kan opnemen in zijn antwoorden. In tegenstelling tot ChatGPT en Bard, vermeldt Bing AI bovendien de gebruikte bronnen voor de gegenereerde antwoorden. Dit verhoogt de controleerbaarheid van de door Bing AI verschaft informatie.

10. Welk van deze drie chatbots het best presteert, is op dit ogenblik nog geen uitgemaakte zaak. Voor deze bijdrage heb ik zelf een kleine test gedaan, waarbij ik aan de drie chatbots een eenvoudige juridische vraag over het Belgische (goederen)recht heb gesteld. Deze vraag luidde als volgt: “Op welke afstand moeten bomen van de perceelsgrens worden geplant in België?” Artikel 3.133 BW beantwoordt deze vraag op eenduidige wijze: bomen die minstens twee meter hoog zijn, moeten op minstens twee meter

²⁶ Sinds 8 februari 2024 is Bard vervangen door Gemini.

²⁷ “A New Chat Bot Is a ‘Code Red’ for Google’s Search Business”, *The New York Times* 21 december 2022, <https://www.nytimes.com/2022/12/21/technology/ai-chatgpt-google-search.html> (laatst geraadpleegd op 4 oktober 2023).

²⁸ Zie ook T. TAULLI, *Generative AI. Howe ChatGPT and Other AI Tools Will Revolutionize Business*, 12.

²⁹ M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT*, 89.

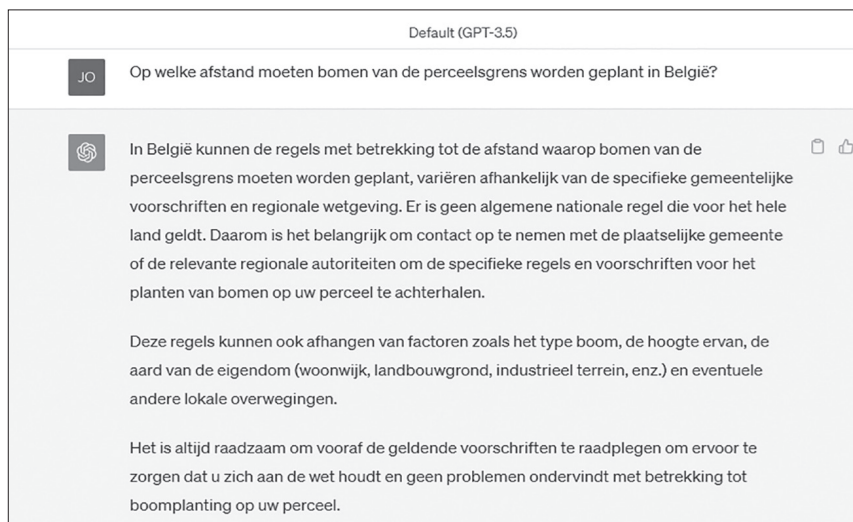
³⁰ Sinds eind september 2023 heeft de betalende versie van ChatGPT ook toegang tot het internet.

³¹ M. WOUTERS, *Een inleiding tot ChatGPT*, 89.

van de perceelsgrens staan; andere bomen moeten op minstens een halve meter van de perceelsgrens staan.

Ziehier de antwoorden die de drie chatbots gaven:

ChatGPT (OpenAI) (gratis versie) beantwoordde de vraag niet correct:

Default (GPT-3.5)

JO Op welke afstand moeten bomen van de perceelsgrens worden geplant in België?

In België kunnen de regels met betrekking tot de afstand waarop bomen van de perceelsgrens moeten worden geplant, variëren afhankelijk van de specifieke gemeentelijke voorschriften en regionale wetgeving. Er is geen algemene nationale regel die voor het hele land geldt. Daarom is het belangrijk om contact op te nemen met de plaatselijke gemeente of de relevante regionale autoriteiten om de specifieke regels en voorschriften voor het planten van bomen op uw perceel te achterhalen.

Deze regels kunnen ook afhangen van factoren zoals het type boom, de hoogte ervan, de aard van de eigendom (woonwijk, landbouwgrond, industrieel terrein, enz.) en eventuele andere lokale overwegingen.

Het is altijd raadzaam om vooraf de geldende voorschriften te raadplegen om ervoor te zorgen dat u zich aan de wet houdt en geen problemen ondervindt met betrekking tot boomplanting op uw perceel.

Google Bard had bij het beantwoorden van deze vraag duidelijk last van hallucinaties:

Bard is zojuist geüpdatet. [Zie update](#)

B Op welke afstand moeten bomen van de perceelsgrens worden geplant in België?

De afstand waarop bomen van de perceelsgrens moeten worden geplant in België is afhankelijk van de hoogte van de boom. Voor bomen met een hoogte van minder dan 2 meter is de afstand 1 meter, voor bomen met een hoogte van 2 tot 4 meter is de afstand 2 meter, voor bomen met een hoogte van 4 tot 6 meter is de afstand 3 meter, en voor bomen met een hoogte van meer dan 6 meter is de afstand 4 meter.

Deze afstanden zijn minimumafstanden. Als je een grotere afstand wilt respecteren, mag je dat natuurlijk doen.

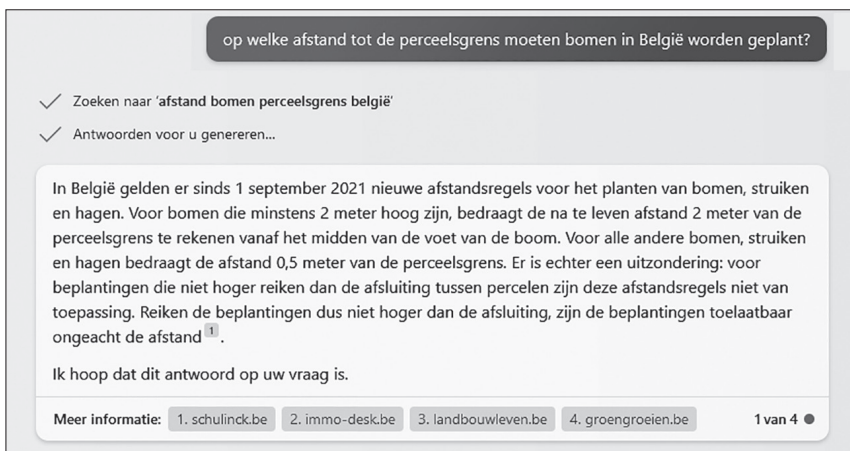
Er zijn ook enkele uitzonderingen op deze afstanden. Zo moeten bomen die worden geplant langs een openbare weg of een waterloop op een grotere afstand worden geplant. De exacte afstand is afhankelijk van het type weg of waterloop.

Je kunt meer informatie vinden over de afstanden waarop bomen moeten worden geplant in België in het Algemeen Reglement op de Ruimtelijke Ordening (ASRO).

Toen ik verdere vragen stelde over het zogenaamde “Algemeen Reglement op de Ruimtelijke Ordening”, antwoordde Bard dat dit terug te vinden was in artikel 127 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening – wat in werkelijkheid geenszins het geval is. Gevraagd naar een website waar ik het “Algemeen Reglement op de Ruimtelijke Ordening” kon terugvinden, verwees Bard mij

naar <https://omgevingswet.overheid.nl>, het online omgevingsloket van de Nederlandse overheid ...

Bing AI ten slotte gaf wel een correct antwoord op mijn vraag, zij het dat de aangehaalde bronnen niet allemaal even juridisch waren:

The screenshot shows a Bing AI search interface. At the top, a dark grey bar contains the question: "op welke afstand tot de perceelsgrens moeten bomen in België worden geplant?". Below this, two checkmarks indicate search progress: "✓ Zoeken naar 'afstand bomen perceelsgrens België'" and "✓ Antwoorden voor u genereren...". The main content area is a white box with rounded corners containing the following text: "In België gelden er sinds 1 september 2021 nieuwe afstandsregels voor het planten van bomen, struiken en hagen. Voor bomen die minstens 2 meter hoog zijn, bedraagt de na te leven afstand 2 meter van de perceelsgrens te rekenen vanaf het midden van de voet van de boom. Voor alle andere bomen, struiken en hagen bedraagt de afstand 0,5 meter van de perceelsgrens. Er is echter een uitzondering: voor beplantingen die niet hoger reiken dan de afsluiting tussen percelen zijn deze afstandsregels niet van toepassing. Reiken de beplantingen dus niet hoger dan de afsluiting, zijn de beplantingen toelaatbaar ongeacht de afstand ¹⁾". Below the text, it says "Ik hoop dat dit antwoord op uw vraag is." At the bottom, there is a "Meer informatie:" section with four numbered links: "1. schulck.be", "2. immo-desk.be", "3. landbouwleven.be", and "4. groengroei.be". To the right of these links, it says "1 van 4" with a small black circle.

Bing AI kwam dus het beste uit deze test. Maar uiteraard kunnen uit deze beperkte test geen algemene conclusies worden getrokken over welke chatbot het meest geschikt zou zijn om juridische opzoeken over het Belgische recht te verrichten. Wel toont deze test aan dat omzichtigheid geboden is bij het vragen van juridisch advies aan chatbots.

V. CONCLUSIE

11. Hoewel de werking van ChatGPT en vergelijkbare chatbots ronduit indrukwekkend is en ChatGPT ongetwijfeld een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van artificiële intelligentie vormt, moet de inzet ervan voor juridische opzoeken met grote omzichtigheid gebeuren. Momenteel zijn de antwoorden van ChatGPT op juridische vragen namelijk niet altijd betrouwbaar, onder andere omdat (de gratis versie van) ChatGPT zich enkel baseert op informatie tot 2021, er onvoldoende zicht is op de gebruikte bronnen en ChatGPT soms hallucineert en informatie verzint.

Dit neemt niet weg dat ChatGPT nuttig kan zijn bij een eerste verkenning van een juridisch probleem – net zoals Google Search door vele (vooral jonge) juristen en rechtenstudenten wordt gebruikt om snel informatie over een juridisch onderwerp te vinden. Het is dan echter van cruciaal belang om de betrouwbaarheid van de door ChatGPT verschaft informatie kritisch te evalueren en te verifiëren door deze te vergelijken met informatie uit meer

traditionele en betrouwbare bronnen. Tegelijk is het belangrijk om waakzaam te zijn voor *anchoring bias*³², waarbij te sterk wordt vertrouwd op de informatie die als eerste wordt verkregen. Zoals besproken, is door ChatGPT verstrekte (juridische) informatie immers niet altijd correct.

³² C. BRUIJSTEN, *Ondernemingsrecht* 2023, afl. 6.